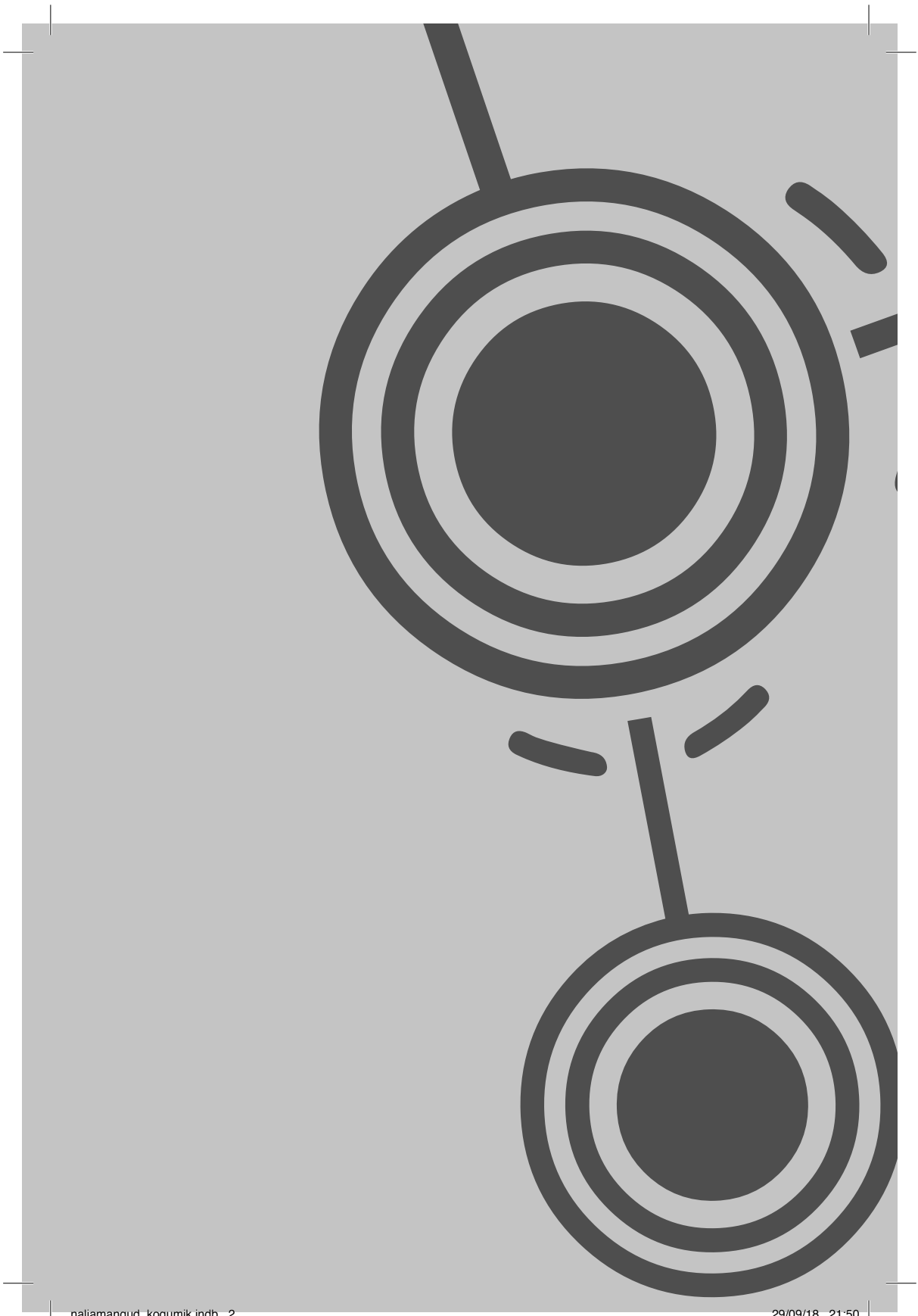

Näljamängud

TRILOGIA

Suzanne Collins

Näljamängud

TRILOOGIA

**Näljamängud
Lahvatab leek
Pilapasknäär**

Inglise keelest tõlkinud Evelin Schapel

Tõlgitud väljaannetest:

Suzanne Collins
The Hunger Games (Scholastic Press, 2008)
Catching Fire (Scholastic Press, 2009)
Mockingjay (Scholastic Press, 2010)

“Näljamängud”
Esitrükk eesti keeles:
kirjastus Tänapäev, 2009
Copyright ©
2008 by Suzanne Collins

“Lahvatab leek”
Esitrükk eesti keeles:
kirjastus Tänapäev, 2010
Copyright © 2009 by Suzanne Collins

“Pilapasknäär”
Esitrükk eesti keeles: kirjastus Tänapäev, 2011
Copyright © 2010 by Suzanne Collins

Tõlge eesti keelde © Evelin Schapel ja kirjastus
Tänapäev, 2018

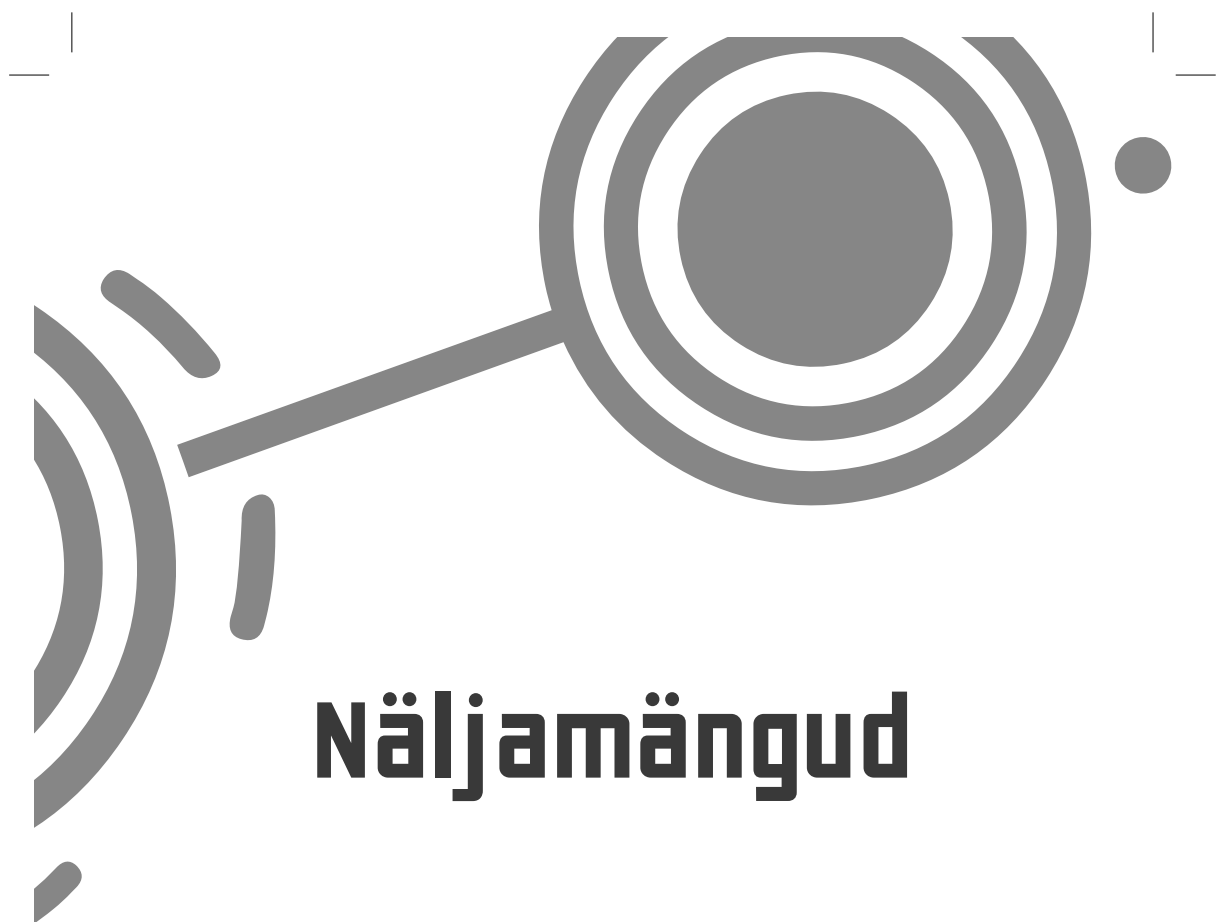
Triloogia värsid tõlkinud Mihkel Mõisnik

Toimetanud Priit Põhjala
Kujundanud Siiri Timmerman

ISBN 978-9949-85-431-8

Trükitud AS-i Printon trükikojas

Näljamängud

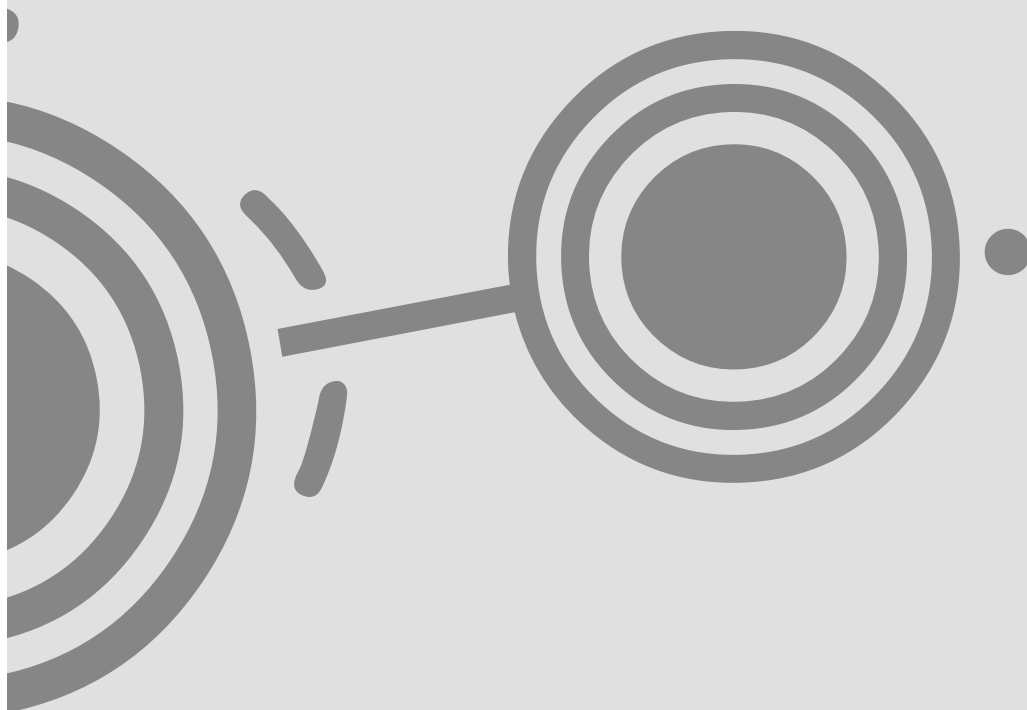

James Proimosele

I OSA

Tribuudid

Kui ma ärkan, on voodi minu kõrval tühi. Sirutan käe välja ja otsin Primi sooja keha, kuid sõrmede alla jääb ainult kare purjeriidest madratsikate. Ilmselt nägi ta halba und ja ronis ema kõrvale. Muidugi. Käes on löikuspäev.

Ajan end küünarnuki najale püsti. Magamistoas on piisavalt valge ja ma näen neid hästi. Minu väike õde Prim on end kerra tõmmanud ja magab sügavalt ema kaisus, põsk vastu ema põske. Ema näeb magades noorem välja, väsinud küll, aga mitte nii vaevatud. Primi nägu on värske nagu vihmapiisk, armas nagu priimula. Selle järgi sai ta endale nimegi.* Ka mu ema oli kunagi väga ilus. Nii vähemalt räägitakse.

Primi põlvede juures istub ja valvab maailma kõige inetum kass. Lõmmis nina, pool kõrva puudu, silmad mädaneva kõrvitsa karva. Prim pani talle nimeks Buttercup,** sest tema arvates oli kassi porine kollane kasukas täpselt selle särava lille värvi. See kõuts vihkab mind. Või vähemalt ei usalda sugugi. Olgugi juba mitu aastat möödas, aga ta mäletab ilmselt väga hästi, kuidas ma tahtsin teda ämbrisse ära uputada, kui Prim temaga koju tuli. Kondine kassipoeg, kõht ussides paistes, kirpe täis. Ainult see mul siis puudus – veel üks suu, mida toita. Aga Prim anus, isegi nuttis. Andsin järele. Lõpuks läks kõik hästi. Ema tegi kassile ussi- ja kirburavi ning kõuts on sündinud hiirepüüdja. Saab isegi mõne juhusliku roti kätte. Mõnikord, kui ma jahisaaki puhastan, annan sisikonna Buttercupile. Enam ta minu peale ei sisista.

* Prim on lühend inglise nimest Primrose, mis tähendab priimulat. *Tlk.*

** Ingl tulikas. *Tlk.*

Sisikond. Ei mingit sisinat. Lähedasemaks meie suhe ilmselt ei muutu.

Lasen jalad üle voodiääre rippu ja libistan jahisaabastesse. Pehmed nahksaapad, täpselt minu jalgade järgi vormunud. Tõmban püksid jalga, särki selga, topin pika tumeda patsi mütsi sisse ja haaran leivakoti. Laual puukausi all, hiirte ja kasside eest varjul, ootab basiiliku-lehtedesse mässitud imeline tükike kitsejuustu. Primi kingitus mulle lõikuspäeva puhul. Panen juustu ettevaatlikult taskusse ja lipsan õue.

12. ringkonna meiepoolne kant, mida hüütakse Servaks, kihab sel kellaajal tavaliselt söekaevuritest, kes ruttavad hommikusse vahetusse. Längus õlgade ja paistes sõrmenukkidega mehed ja naised, kellest paljud proovisid murdunud sõrmeküünte alt söetolmu välja küürida viimati juba kaua aega tagasi ning kelle aukuvajunud nägudel on sügavad vaod. Aga täna on mustad söestunud tänavad tühjad. Madalate hallide majade aknaluugid on suletud. Lõikus ei alga enne kella kaht. Võib sama hästi ka kaua magada. Kui saad.

Meie maja asub peaaegu Serva lõpus. Pean ainult mõnest väravast mööduma, enne kui jõuan armetule väljale, mida kutsutakse Aasaks. Aasa lahutab metsast kõrge traataed, mille kohal on spiraalne okasstraat. Tegelikult piirab see tervet 12. ringkonda. Teoreetiliselt peaks seal kakskümmend neli tundi ööpäevas elekter sees olema, et hirmutada metsas elavaid kiskjaid – metsikute koerte karju, üksikuid puumasid, karusid –, kes varem ähvardasid tänavatele tungida. Aga et meil veab, kui õhtul kaks või kolm tundigi elektrit saame, ei ole traataia katsumine eriti ohtlik. Sellest hoolimata kuulan tavaliselt natuke aega, kas traadid undavad, mis tähendab, et elekter on sees. Praegu on kõik vaikne nagu hauas. Mõned põõsad varjuks ees, laskun maad ligi kõhuli ja libistan end aia alt läbi kohas, kus see on juba mitu aastat umbes poole meetri ulatuses lõdvem olnud. Aias on teisigi nõrku kohti, aga see siin on kodule nii lähedal, et lähen metsa peaaegu alati siitkaudu.

Niipea kui metsa jõuan, otsin puuõõnest üles oma vibu ja nooled. Olgu elekter sees või mitte, aga aed on hoidnud 12. ringkonnast

eemal kõik lihasööjad. Metsas hulguvad nad vabalt ringi ning lisaks valmistavad muret mürgised maod, marutõbised loomad ja täiesti olematud teerajad. Aga metsas on ka toitu, kui tead, kuidas seda leida. Minu isa teadis ja õpetas mullegi mõningaid asju enne, kui ta kaevanduse plahvatuses tükkideks rebiti. Isegi matta ei olnud midagi. Olin siis üksteist. Viis aastat hiljem ärkan endiselt selle peale, et hüüan unes isale, et ta jookseks elu eest.

Kuigi metsas käimine on illegaalne ja salaküttimine toob kaasa kõige rangemad karistused, riskiks sellega rohkem inimesi, kui neil oleks relvad. Aga enamik ei ole nii vaprad, et julgeksid ainult nuga käes metsa minna. Minu vibu on haruldus, isa tehtud, peidan seda ja veel paari teist tema meisterdatud vibu niiskuskindlalt pakituna metsas. Isa oleks nende müümisega võinud teenida hulga raha, aga saanuks võimud sellest teada, oleks ta mässu õhutamise eest avalikult hukatud. Suurem osa rahuvalvajaid pigistab mõne meiesuguse küti pärast silma kinni, sest nad on värske liha peale sama maiad nagu kõik teisedki. Tegelikult on nad ühed meie parimad kliendid. Aga kogu Serva relvastamist ei oleks keegi kunagi lubanud.

Sügisel hiilivad mõned vapramad hinged metsa õunu korjama. Aga ei lase Aasa kunagi silmist. Alati piisavalt lähedal, et häda korral 12. ringkonna turvalisse rüppe tagasi joosta. “12. ringkond. Siin võid turvaliselt surnuks nälgida,” pomisen endamisi. Seejärel vaatan kiiresti üle õla. Isegi siin, kesk tühja välja, painab mind mure, et keegi võib pealt kuulda.

Kui noorem olin, ajasin emale surmahirmu nahka kõikide nende asjadega, mida võisin välja pahvatada 12. ringkonna ja inimeste kohta, kes kauges Kapitooriumi linnas valitsevad meie riiki Panemit. Lõpuks sain aru, et see võib meid ainult suuremasse ohtu seada. Et keegi kunagi mu mõtteid ei saaks lugeda, õppisin keelt hammaste taga hoidma ja näole ükskõiksuse maski manama. Koolis oma tööd vaikselt tegema. Avalikul turul ainult viisakusväljendeid vahetama. Teistega väga vähe rääkima – kui välja arvata kauplemine Hobis, mustal turul, kus ma peamiselt raha teenin. Isegi kodus, kus ma nii eeskujulik ei ole, väldin riskantseid teemasid nagu lõikus või toidunappus

või Näljamängud. Prim võib hakata minu sõnu kordama ja kuhu me niimoodi välja jõuaksime?

Metsas ootab mind ainus inimene, kellega koos saan olla mina ise. Gale. Tunnen, kuidas mu näolihased lõtvuvad ja samm muutub kiiremaks, kui kõnnin üle küngaste meie kohtumispaiga poole: kaljuservale, kust avaneb vaade orule. Siin pakub marjapõõsaste tihnik soovimatute pilkude eest varju. Näen, et poiss ootab, ja naeratus ilmub mu näole. Gale ütleb, et ma ei naerata kusagil mujal kui metsas.

“Hei, Catnip,” tervitab Gale. Tegelikult on mu nimi Katniss, aga kui ma talle esimest korda oma nime ütlesin, sosistasin seda vaevukuuldavalt. Ta arvas, et ma ütlesin Catnip. Ja kui see segane ilves hakkas mul ka veel metsas järele käima ja almuseid ootama, pani ta selle hüüdnime mulle täiesti ametlikult. Lõpuks pidin ilvese maha laskma, sest ta hirmutas jahisaagi minema. Mul oli isegi kahju, ta polnud sugugi kehv kaaslane. Aga kasuka eest sain korralikku hinda.

“Vaata, mille mina maha lasksin.” Gale tõstab noole otsa torgatud leivapätsi kõrgemale ja ma hakkan naerma. Päril leib päril pagari juurest, mitte kehvasti kerkinud ja nätske päts, mida meil ise oma teraviljanormist õnnestub küpsetada. Võtan leiva kätte, tõmban noole välja ja tõstan koorikus oleva augu otse nina juurde, et hingata sügavalt sisse hõrku lõhna, mis paneb sülje voolama. Sellist head leiba saab ainult erilistel puhkudel.

“Mmm, alles soe,” ütlen ma. Gale pidi juba enne kukke ja koitu pagari ukse taga olema, et sellist kaupa teha. “Mis see sul maksmaks läks?”

“Ainult ühe orava. Ma arvan, et vanamees oli täna hommikul sentimentaalne,” vastab Gale. “Soovis mulle isegi edu.”

“Eks me kõik tunneme täna mingit erilist lähedust,” lausun seepeale ega vaevu silmigi pööritama. “Prim jättis meile tüki juustu.” Tõmban juustutüki taskust välja.

Pruukosti peale lööb poisi nägu särama. “Ole tänatud, Prim. Tõeline pidusöömaag.” Korruga hakkab ta rääkima Kapitooriumi

* Catnip tähendab inglise keeles naistenõgest, millel usutakse olevat tugev stimuleeriv mõju kaslastele. *Tlk.*

aktsendiga, matkides Effie Trinketit, maniakaalselt särtsakat naist, kes sõidab kord aastas kohale, et löikuspäeval nimed ette lugeda. “Oleksin peaaegu unustanud! Häid Näljamänge!” Gale rahmab peoga selja tagant mõned põldmarjad. “Olgu juhus ...” Ta viskab ühe marja kõrge kaarega minu poole.

Mari lendab mulle otse suhu ja ma löön hambad õrna naha sisse. Magus mahl purskab keele peale laiali. “... *alati* teie poolt!” lõpetan sama hoogsalt. Me lihtsalt peame selle üle nalja viskama, muidu kaotaksime hirmust aru. Pealegi on Kapitooriumi aktsent nii võlts, et peaaegu kõik selles räägitu kõlab naljakalt.

Vaatan, kuidas Gale tõmbab taskust noa ja löikab leiva viiludeks. Ta võiks mu vend olla. Sirged mustad juuksed, pruunikas nahk, isegi silmad on meil ühesugused hallid. Aga me ei ole sugulased, vähemalt mitte lähedalt. Enamik perekondi, kes kaevandustes töötavad, on samamoodi üksteisega sarnased.

Sellepärast tunduvadki minu ema ja Prim oma heledate juuste ja siniste silmadega teistsugused. Nad ongi. Ema vanemad kuulusid väikesesse kaupmeeste klassi. Kaupmehed teenindavad ametnikke, rahuvalvajaid, aeg-ajalt ka mõnda Serva klienti. Neil oli 12. ringkonna jõukamas osas oma apteek. Kuna peaaegu keegi ei saa endale arsti lubada, on meie tervendajad apteekrid. Isa sai emaga tuttavaks, korjates jahiretkedel ravimtaimi ja müües neid ema vanemate poodi, kus neist rohtu keedeti. Ema pidi isa tõeliselt armastama, kui oli nõus oma kodunt lahkuma ja Servale kolima. Püüan seda meeles pidada, kui näen enda ees kõigest naist, kes konutab osavõtmatult nurgas, samal ajal kui tema lastest jääb ajapikku alles ainult luu ja nahk. Isa pärast üritan talle andeks anda. Aga ausalt öeldes ei ole ma eriti andestaja tüüpi.

Gale määrib leivaviiludele pehmet kitsejuustu ja paneb igale viilule hoolikalt basiilikulehe, samas kui mina teen ümberkaudsed põõsad marjadest tühjaks. Seame end oma kaljuses pelgupaigas muga-vasti sisse. Meid siin ei nähta, aga meie pilgule avaneb avar vaade suvest tiinele orule, köögiviljadele, mis ootavad korjamist, juurikatele, mida on vaja kaevata, päikesevalguses küütlevatele kaladele. Päev on

võrratu, sinine taevas ja soe tuuleõhk. Toit on ülimatev, juust sulab sooja leiva peal ja suu on marjamahla täis. Kõik oleks täiuslik, kui tõesti olekski puhkepäev, kui võiks terve vaba päeva Gale'iga koos mägedes uidata ja õhtusöögiks jahti pidada. Selle asemel peame kell kaks hoopis väljakul seisma ja ootama, kelle nimed ette loetakse.

“Tead, me võiks seda ikkagi teha,” lausub Gale tasa.

“Mida?” küsin vastu.

“Ringkonnast lahkuda. Põgeneda. Metsas elada. Sina ja mina, me saaks sellega hakkama,” vastab Gale.

Ma ei tea, mida vastata. Nii pöörane mõte.

“Kui meil ei oleks nii palju lapsi,” lisab ta kiiresti.

Muidugi ei ole nad meie lapsed. Aga võiksid sama hästi olla. Gale'i kaks väikest venda ja üks õde. Prim. Ka meie emad võib nende hulka arvata, sest kuidas nemadki ilma meieta hakkama saaksid? Kes toidaks suid, mis küsivad aina juurde? Käime mõlemad iga päev jahil, kuid on öid, mil peame oma jahisaagi vahetama seapeki, kingapaelte või villa vastu, öid, mil läheme magama korisevate kõhtudega.

“Ma ei taha kunagi lapsi saada,” ütlen mina.

“Mina tahaksin. Kui ma siin ei elaks,” sõnab Gale.

“Aga sa elad,” vastan ärritunult.

“Unusta ära,” nähvab Gale.

Meie jutuajamine tundub täiesti vale. Lahkuda? Kuidas ma saaksin jätta maha Primi, ainsa inimese terves maailmas, keda ma täiesti kindlalt armastan? Ja Gale on oma perekonnale pühendunud. Me ei saa põgeneda, miks siis sellest üldse rääkida? Isegi kui saaksime ... isegi kui saaksime ... milleks korraga see jutt laste saamisest? Minu ja Gale'i vahel ei ole kunagi midagi olnud. Kui tuttavaks saime, olin mina kaheteistaastane kondine tüdruk ja kuigi tema oli kõigest kaks aastat vanem, paistis ta nagu täismees. Meil võttis kaua aega, enne kui isegi sõpradeks saime, omavahel iga tehingu pärast kauplemise lõpetasime ja teineteist aitama hakkasime.

Pealegi ei ole Gale'il, kui ta lapsi tahab, naise leidmisega küll probleeme. Ta on hea välimusega, piisavalt tugev, et kaevandustööga hakkama saada, ja oskab küttida. Selle järgi, kuidas tüdrukud hakkavad

koolis omavahel sosistama, kui ta mööda läheb, võib kindlalt öelda, et ta meeldib neile. Ma olen kade, aga mitte sellepärast, mida inimesed tavaliselt arvavad. Raske on leida head jahikaaslast.

“Mis sa tahad teha?” küsin. Võime küttida, kala püüda või marju korjata.

“Lähme järve äärde kala püüdma. Saame õnged vette jätta ja metsas marju korjata. Viime õhtuks midagi head koju,” vastab ta.

Õhtuks. Pärast lõikust peavad kõik tähistama. Paljud tähistavadki, kergendustundest, et nende lapsed on selleks aastaks pääsenud. Aga vähemalt kahes perekonnas tõmmatakse akendele katted ette, lukustatakse ukсед ja üritatakse selgusele jõuda, kuidas järgnevad vaevarikkad nädalad üle elada.

Meil läheb hästi. Kiskjad ei tee meist päeval välja, sest kergemat ja maitsvamat saaki on küllalt. Hiliseks hommikuks oleme saanud oma tosin kala, kotitäie köögivilju ja – mis kõige parem – ligi viis liitrit maasikaid. Leidsin selle maasikavälu mõned aastad tagasi, aga Gale'i mõte oli tõmmata sinna ümber püümisvõrgud, et loomad ligi ei pääseks.

Koduteel põikame läbi Hobist, mustalt turult, mis tegutseb maha-jäetud laos, kus vanasti hoiti sütt. Kui leiutati efektiivsem transpordisüsteem, mis juhtis söe otse kaevandusest rongidele, võttis Hob järkjärgult laomaja üle. Lõikuspäeval on enamik kaupmehi selleks ajaks oma äri juba sulgenud, aga mustal turul on endiselt üsna palju rahvast. Kerge vaevaga vahetame kuus kala hea leiva ning kaks kala soola vastu. Greasy Sae, kondine vanamutt, kes müüb suurest katlast kausitäite kaupa kuuma suppi, vahetab pooled meie köögiviljad paari parafiinikamaka vastu. Kusagil mujal võiksime pisut paremat kaupa teha, aga Greasy Saega heade suhete hoidmiseks peame pisut pingutama. Tema on ainus, kelle peale võime oma metsikute koerte kauplemisel alati loota. Me ei käi metsikuid koeri küttimas, aga kui meid rünnatakse ja paar tükki maha laseme ... mis siis ikka, liha on liha. “Panen supi sisse ja ütlen, et veiseliha,” lausub Greasy Sae ja pilgutab silma. Serval ei kirtsutaks keegi korraliku koerakintsu peale nina, aga Hobis käivad rahuvalvajad ja nemad võivad endale lubada pisut pirtsutamist.